

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

Ο ΕΙΡΗΝΟΠΟΙΟΣ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

● Του Μιχαήλ Γ. Τρίτου

Καθηγητή και Κοσμήτορα της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ

Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος πράγματι ανήκει στους μεγάλους του αιώνα μας. Σε όλη του τη ζωή διακρίθηκε για το ανεπίληπτο ήθος του, την άριστη επιστημονική του συγκρότηση, τη θαυμαστή γλωσσομάθεια, την εκπληκτική οργανωτική του ικανότητα, την συγκινητική ευαισθησία του σε θέματα ειρήνης, κοινωνικής δικαιοσύνης και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Όλες του οι ενέργειες εμπνέονται από την οι-

κουμενική αντίληψη της Εκκλησίας, η οποία του δίδει τη δυνατότητα να στέκεται με σεβασμό στην ετερότητα των αλλόδοξων και αλλόπιστων προς τους οποίους συμπεριφέρεται χωρίς μισαλλοδοξία, αλλά με υπέρμετρη, γνήσια και ευκρινή αγάπη.

Ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος εκφράζει στον ανώτερο δυνατό βαθμό τη χριστιανική αρετή της διακρίσεως. Γνωρίζει πότε να μιλήσει και πότε να σιωπήσει τι να πει και πώς να το πει. Γι' αυτό άντεξε σε μύριες δυσκολίες σε μια περιοχή που διακρίνεται για τις ραγδαίες κοινωνικοπολιτικές εξελί-

ξεις και εθνικιστικές εκρήξεις σε λαό με χαρακτηριστική καχυποψία και περιέργη ιδιοτυπία.

1. Ο Ιεραπόστολος. Η πρώτη μεγάλη αγάπη του Μακαριωτάτου υπήρξε η εξωτερική ιεραποστολή. Εκεί διέθεσε τη σφριγηλότητα της νιότης του και μεγάλο μέρος της ζωής του. Η Ιεραποστολή γι' αυτόν είναι εσωτερική αναγκαιότητα. Θεωρεί αδιανόητη την αδιαφορία για τα εκατομμύρια των ανθρώπων, οι οποίοι ζουν «ξένοι των διαθηκών της επαγγελίας, ελπίδα μη έχοντες και άθεοι εν τω κόσμω...». Αισθάνεται ότι οι περισσότεροι αδικημένοι στην εποχή μας είναι όσοι στερήθηκαν το θείο λόγο, όχι γιατί οι ίδιοι αρνήθηκαν να τον ακούσουν, αλλά γιατί εκείνοι που επί αιώνες τον κατέχουν, αδιαφόρησαν να τους τον γνωρίσουν.

Σε πολλά βιβλία του αναφέρεται στην αναγκαιότητα της εξωτερικής ιεραποστολής. Στο βιβλίο του «Σκοπός και κίνητρον της Ιεραποστολής» τονίζει ότι «Εκκλησία χωρίς Ιεραποστολή είναι σχήμα οξύμωρον». Επομένως «κάθε πιστός, ο οποίος συνειδητών την πνευματικήν ζωήν και σκέπτεται με συνέπειαν, αισθάνεται ότι ο αίνος και η δοξολογία, την οποία προσωπικώς αναπέμπει εις τον Θεόν, είναι ελλιπής, εφ' όσον ακόμη δεν μετέχουν τόσαι φυλαί και γλώσσαι».

Στο έργο του «Αδιαφορία για την Ιεραποστολή σημαίνει άρνηση της Ορθοδοξίας», υπενθυμίζει ότι η οικουμενικότητα και η αποστολικότητα αποτελούν ουσιαστικά στοιχεία της ορθόδοξου εκκλησιολογίας. «Η Ορθοδοξία» γράφει «δεν είναι μία συνομοσπονδία Εκκλησιών, αλλά η Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία, στην οποία ο Κύριος ενεπιστεύθη την συνέχιση του απολυτρωτικού του έργου, της σωτηρίας του σύμπαντος κόσμου, σε όλα τα γεωγραφικά και πνευματικά μήκη και πλάτη της γης».

Με παρρησία και θάρρος μοναδικό δεν δίστασε να καταλογίσει ευθύνες σε όσους αλλοιώνουν και ύποπτα αποπροσανατολίζουν τους στόχους της Ιεραποστολής και την μετατρέπουν σε μέσο και όργανο άλλων σκοπών. Αυτή η εκτροπή στοίχισε ακριβά στον Χριστιανισμό και δημιούργησε τραγικές περιπέτειες.

Στο έργο του «Κύριλλος και Μεθόδιος δείκται πορείας» γράφει: «Εις την ιστορίαν της Ιεραποστολής δεν βλέπομεν δυστυχώς πάντοτε παρομοίαν διαύγειαν προθέσεων και ειλικρινή σεβασμόν εις την οντότητα των ατόμων και των λαών. Πολλάκις η Ιεραποστολή ενεφανίσθη ως μέσον και όργανον άλλων υπόπτων σκοπών».

Όλα αυτά για τον Μακαριώτατο δεν είναι απλές και ανούσιες θεωρητικές τοποθετήσεις, αλλά καταστάλαγμα της μαχόμενης ιεραποστολικής του εμπειρίας.

Οριακή ημερομηνία για τη δράση του στην εξωτερική Ιεραποστολή υπήρξε το έτος 1964. Μετά την εις πρεσβύτερο χειροτονία του, αναχώρησε για την Καμπάλα της Ουγκάντα, για μια πρώτη γνωριμία με τους στόχους του Ιεραποστολικού του έργου. Το επόμενο δίμηνο εργάστηκε στην Ανατολική Αφρική, όπου μεταξύ άλλων βάπτισε τους πρώτους Ορθοδόξους στην Τανζανία. Προσβλήθηκε όμως από βαρείας μορφής ελονοσία και αναγκάστηκε να επιστρέψει στην Ευρώπη.

Το 1981 ο Αναστάσιος ορίζεται από τον Πατριάρχη Αλεξανδρείας Νικόλαο Τοποτηρητής και αργότερα εντεταλμένος Αρχιεπίσκοπος της Ιεράς Μητροπόλεως Ειρηνοπόλεως Ανατολικής Αφρικής για την οργάνωση του έργου της Ιεραποστολής με πλήρη εξουσιοδότηση. Κένυα, Ουγκάντα, Τανζανία είναι πλέον οι χώροι δικαιοδοσίας της πνευματικής του δραστηριότητας. Αποκορύφωμα της εκεί ποιμαντικής του διακονίας ήταν η ίδρυση και οργάνωση της Πατριαρχικής Σχολής «Αρχιεπίσκοπος Μακάριος», την οποία διηύθυνε μια ολόκληρη δεκαετία. Η Σχολή αυτή απέβη πνευματικό φυτώριο της αναπτυσσόμενης αφρικανικής Ορθοδοξίας.

2. Ο πανεπιστημιακός δάσκαλος. Το δεύτερο στοιχείο που συνιστά τη μεγαλοσύνη του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αλβανίας

είναι η πανεπιστημιακή του ιδιότητα, την οποία απέκτησε απολύτως δίκαια και αξιοκρατικά.

Προηγήθηκαν λαμπρές μεταπτυχιακές σπουδές στη Γερμανία. Το 1965 έγινε δεκτός στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου του Αμβούργου. Το επόμενο έτος πήρε μεταγγραφή στο Πανεπιστήμιο του Marburg της Γερμανίας, σημαντικό κέντρο καλλιέργειας των θρησκευολογικών σπουδών της Ευρώπης. Εκεί παρακολούθησε μαθήματα Εθνολογίας, Ιεραποστολικής και Αφρικανολογίας.

Το καλοκαίρι του 1967 έκανε ειδική θρησκευολογική έρευνα στην Ουγκάντα, όπου μελέτησε το φαινόμενο της αφρικανικής πνευματοληψίας. Στη ζούγκλα του νοτίου Μεξικού το 1964 παρακολούθησε αμερικανούς γλωσσολόγους στη μετάφραση της Κ.Δ. στις παραδοσιακές γλώσσες των Ινδιάνων της Κεντρικής Αμερικής. Επίσης μετέβη στην Κένυα για τη μελέτη της θρησκείας των γύρω από το όρος Κένυα φυλών.

Το 1970 επέστρεψε στην Ελλάδα, όπου ανακηρύχτηκε διδάκτωρ της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 1972 εκλέχθηκε στην ίδια Σχολή έκτακτος εντεταλμένος καθηγητής της Ιστορίας των Θρησκευμάτων και το 1976 τακτικός καθηγητής. Το 1993 εκλέχθηκε αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Οι εργασίες του, που έχουν έντονο το στοιχείο της πρωτοτυπίας, αναφέρονται στην αφρικανική θρησκευτικότητα, το Ισλάμ, τον Βουδδισμό, τον Ινδουισμό και τα λοιπά θρησκευόμενα.

Αυτές συνέβαλαν αποφασιστικά στην έρευνα της εξωτερικής ιεραποστολής, στην οποία αφιέρωσε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του. Πολλές μελέτες του πρωτοδημοσιεύθηκαν ή μεταφράστηκαν στην Αγγλική, Γαλλική, Φιλανδική και Σουηδική γλώσσα. Συνολικά έγραψε 10 βιβλία, 10 αυτοτελή τεύχη, 112 μελέτες σε περιοδικά και συλλογικά έργα και 127 κείμενα ποιμαντικού περιεχομένου.

Ως καθ' ύλην αρμόδιος καθηγητής της Ιστορίας των Θρησκευμάτων πραγματοποίησε πολλές επιστημονικές αποστολές. Μελέτησε το Χιναγιάννα Βουδδισμό στην Ταϊλάνδη και Κεϋλάνη, τον Μαχαγιάννα Βουδδισμό στην Κορέα, Ιαπωνία και Κίνα και είχε την ευκαιρία να γνωρίσει από κοντά τον Ταοισμό και Κομφουκιανισμό στη Σιγκαπούρη, Ταϊπέν και Χονγκ Κονγκ.

Οι επιστημονικές γνώσεις του για το Ισλάμ έγιναν ουσιαστικότερες με τα ταξίδια του στο Λίβανο, Συρία, Ιορδανία, Αίγυπτο, Τουρκία, Πακί-

στάν, Δυτική Αφρική και Περού, όπου είχε άμεση σχέση με το σιιτικό Ισλάμ. Ο καθηγητής Αναστάσιος Γιαννουλάτος αναγορεύθηκε διδάκτωρ πολλών Πανεπιστημίων και άξια τιμήθηκε με δεκάδες παράσημα.

Όλοι εμείς οι φοιτητές του διατηρούμε τις καλύτερες αναμνήσεις για τον χαρισματικό πανεπιστημιακό μας Δάσκαλο, ο οποίος δεν περιοριζόταν σε ένα ξηρό και ανούσιο πανεπιστημιακό μάθημα, αλλά είχε με όλους μας προσωπική σχέση, στηρίζοντας τους πρώτους θεολογικούς μας βηματισμούς στο Πανεπιστήμιο της πρωτεύουσας του ελληνικού Κράτους.

Ιδιαίτερα ευαίσθητος ήταν στην περιφρούρηση των δημοκρατικών ιδεωδών και αμείλικτος διώκτης του δικτατορικού καθεστώτος, στηρίζοντας φανερά και ενεργά τους φοιτητές, στον αγώνα τους ενάντια στη δικτατορία. Τον θυμάμαι τον Φεβρουάριο του 1973 στα γεγονότα της Νομικής να προτάσσει τα στήθη του στη δικτατορία και να μεταφέρει κάτω από τα τιμημένα ράσα του τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης στους ελεύθερους πολιορκημένους της οδού Σίνα. Το γραφείο του στο Πανεπιστήμιο είχε γίνει στέκι για τις μητέρες των συλληφθέντων φοιτητών.

Οι ενέργειές του αυτές ενθάρρυναν αποφασισ-

στικά τη φοιτητώσα νεολαία στη συνέχιση του αγώνα της. Την ίδια αγωνιστική δραστηριότητα ανέπτυξε στα γεγονότα του Πολυτεχνείου, δείχνοντας ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την τύχη των συλληφθέντων φοιτητών.

3. Ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας. Όμως εκεί όπου ο Μακαριώτατος φανέρωσε το μεγαλείο της προσωπικότητάς του είναι η δεκαπεντάχρονη διακονία του στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας. Παρέλαβε ερείπια και δημιούργησε μια υποδειγματική Ορθόδοξη Έκκλησία, η οποία διακηρύσσει διαρκώς τη χαρά της Αναστάσεως ως υπερβάσεως όλων των αδιεξόδων.

Πολύπλευρο και πολυδιάστατο το έργο του: ποιμαντικό, κοινωνικό, εκπαιδευτικό, περιβαλλοντικό.

Με τη δική του φωτισμένη καθοδήγηση ανασυστήθηκαν ορθόδοξες ενορίες. Χτίστηκαν 85 καινούργιοι ναοί. Ανακατασκευάστηκαν και επισκευάστηκαν άνω των 140. Ανεγέρθηκαν και ανακαινίστηκαν σημαντικά κτίρια εκκλησιαστικής διοικήσεως, εκπαίδευσέως και διακονίας. Αποκτήθηκαν ειδικοί χώροι για νηπιαγωγεία και εκκλησιαστικές κατασκηνώσεις. Άρχισε συστηματική εκδοτική προσπάθεια με τη δημιουργία τυπογραφείου για την έκδοση στην αλβανική βιβλίων λειτουργικού, κατηχητικού και εποικοδομητικού περιεχομένου. Ανέπτυξε και συνεχίζει να αναπτύσσει πολύμορφη κοινωνική δράση με τη συγκέντρωση και διανομή χιλιάδων τόνων ειδών πρώτης ανάγκης.

Στον τομέα της υγείας ιδιαίτερα σημαντικό είναι το Διαγνωστικό Ιατρικό Κέντρο στα Τίρανα, που έχει 24 ειδικότητες, διαθέτει εντελώς σύγχρονα μηχανήματα και εξυπηρετεί 5-6 χιλιάδες ασθενείς το μήνα. Πολυιατρεία υπάρχουν επίσης στην Καβάγια, στην Κορυτσά, στους Γεωργουτσάτες καθώς και μια κινητή οδοντιατρική μονάδα.

Στον τομέα της παιδείας, εκτός των δύο εκκλησιαστικών σχολών, ιδρύθηκαν 14 νηπιαγωγεία, δύο δημοτικά σχολεία, δύο Ι.Ε.Κ. με έξι ειδικότητες, και είναι τα πρώτα εκπαιδευτικά Ιδρύματα αυτού του είδους που λειτούργησαν στη γειτόνα χώρα. Δημιούργησε ένα ευρύτατο περιβαλλοντικό πρόγραμμα σε ολόκληρη την Αλβανία. Δεν είναι υπερβολή αν πούμε ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας αποτελεί σήμερα τον πρώτο επενδυτικό φορέα της χώρας και ο Αναστάσιος τον κυριότερο πόλο μεταβάσεως από τον 20^ο στον 21^ο αι.

Παράλληλα με το μεγάλο κοινωνικό του έργο

ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας δεν λησμόνησε το καθαρά πνευματικό, το πρώτιστο, για έναν Ιεράρχη, έργο. Ο Μακαριώτατος αποκατέστησε πλήρως το συνοδικό σύστημα με την εκλογή Ιεραρχίας. Χειροτόνησε πάνω από 135 κληρικούς, τους οποίους εκπαίδευσε στο Εκκλησιαστικό Λύκειο Αργυροκάστρου «Ο Τίμιος Σταυρός» και στη Θεολογική Ακαδημία Δυρραχίου «Ανάσταση του Χριστού».

Καθεδρικός Ναός «Ανάστασις Χριστού», Πόγραδετς

Με ευθύνη του εκδίδεται μηνιαία αλβανική εφημερίδα, παιδικό περιοδικό, φοιτητικό δελτίο και Ενημερωτικό φυλλάδιο στα αγγλικά. Η Εκκλησία διαθέτει δική της τεχνική υπηρεσία, τυπογραφείο, ραδιοφωνικό σταθμό, κηροπλασείο και ξυλουργικά εργαστήρια.

Χάρη στο κύρος του Προκαθημένου της η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας πήρε τη θέση που της ανήκει στον ευρύτερο διεκκλησιαστικό χώρο. Μετέχει πλέον ενεργά στις δραστηριότητες των λοιπών Ορθόδοξων Εκκλησιών και στις συνελεύσεις των ευρωπαϊκών Εκκλησιών. Η δυναμική αυτή παρουσία της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Αλβανίας έχει άμεσες ευεργετικές επιπτώσεις στην πνευματική και πολιτιστική ανάπτυξη της Αλβανίας και στην αποκατάσταση στο εξωτερικό του τρωθέντος κύρους της.

Ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ο ειρηνοποιός των Βαλκανίων, αφού πρωτοστάτησε και πρωτοστατεί στους αγώνες για την ειρηνική συνεργασία και αλλη-

λεγγύη στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Από την πρώτη κιόλας στιγμή της ενθρονίσεώς του στον αρχιεπισκοπικό θρόνο της αλβανικής Εκκλησίας με επίσημες διακηρύξεις και συγκεκριμένη συμπεριφορά αγωνίζεται για την ειρηνική συνύπαρξη των διαφόρων θρησκευτικών κοινοτήτων του βαλκανικού χώρου.

Στον ενθρονιστήριο λόγο του την 2α Αυγούστου 1992 μεταξύ άλλων είπε: «... Η Εκκλησία μας αποτελεί επίσης μια πολύτιμη πνευματική πρεσβεία της Αλβανίας στη διεθνή κοινότητα, που συμβάλλει ουσιαστικά στην προώθηση και ανάπτυξη της ειρηνικής συνεργασίας και αλληλεγγύης στην Βαλκανική και σ' ολόκληρη την Ευρώπη...». Σε πρόσφατη συνέντευξη τόνισε ότι θεωρεί την ειρηνική συμβίωση ως βασική προϋπόθεση για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των βαλκανικών χωρών. Οι τέσσερις κατευθύνσεις για την επίτευξη αυτού του στόχου είναι:

I. Στήριξη της αρμονικής συμβιώσεως μεταξύ των διαφόρων θρησκευτικών κοινοτήτων.

Πρωτοβουλίες για την υπέρβαση και καταστολή κάθε μορφής βίας.

Επανεκτίμηση της εννοίας και της σημασίας της εθνικότητας στη σύγχρονη εποχή της παγκοσμιοποιήσεως και

Αγώνας για ουσιαστική συμφιλίωση

Με το κύρος του και τους προσωπικούς του αγώνες πέτυχε να αμβλύνει τις αντιθέσεις μεταξύ των θρησκειών στην πολύπαθη αυτή περιοχή και να περιορίσει το φαινόμενο του εθνοφυλετισμού, που συνιστά βαρύτατο εκκλησιαστικό ατόπημα, αφού κατατέμνει την ενότητα των ανθρώπων και έρχεται σε πλήρη αντίθεση με το κήρυγμα της παγκοσμιοτητας και υπερφυλετικότητας της εν Χριστώ σωτηρίας.

Αλβανοελληνικό Σχολείο «Πνοή Αγάπης», Δυρράχιο

Ένθερμος υποστηρικτής της ειρηνικής συμβιώσεως των λαών της Βαλκανικής Χερσονήσου ο Μακαριώτατος κ. Αναστάσιος πιστεύει ακράδαντα ότι πρέπει να γίνει αποδεκτή η υπάρχουσα εθνική και θρησκευτική πολλαπλότητα και να καλλιεργηθεί ο ειλικρινής σεβασμός της ελευθερίας της συνειδήσεως κάθε προσώπου και των ελευθεριών κάθε μειονότητας σε οποιαδήποτε χώρα. «Οι λαοί στα Βαλκάνια», τονίζει, «έζησαν μαζί αιώνες, κάτω από διαδοχικές αυτοκρατορίες. Τη ρωμαϊκή, τη βυζαντινή, την οθωμανική. Και κάτω από διαφορετικά συστήματα, τα τελευταία χρόνια, το κομμουνιστικό. Τώρα, που ζούμε σε δημοκρατική περίοδο, δεν έχουμε τη δυνατότητα να ζήσουμε μαζί; Δεν βλέπω άλλη λύση για τα Βαλκάνια από την ειρηνική συνύπαρξη...». Όραμά του είναι οι θρησκευτικές κοινότητες να πρωτοστατούν για μια κοινωνία ειρήνης και αλληλεγγύης.

Με χρυσοστόμεια παρρησία και θάρρος μοναδικό μίλησε κατά της τρομοκρατίας, η οποία, κατά τον Μακαριώτατο, δεν μπορεί να εκπροσωπεί κανέναν πολιτισμό, αφού συνιστά την άρνησή του. «Η θρησκεία», συνεχίζει, «ως πνευματική αξία δεν επιτρέπεται να εμπλακεί στα γρανάζια της τρομοκρατίας και να τροφοδοτήσει τέτοια σύγκρουση. Είναι καιρός να ξυπνήσει η συνείδηση όλων και να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα, αυτό στις παγκόσμιες διαστάσεις του...».

Έμπρακτη εφαρμογή των ανωτέρω αποτελεί η περίθαλψη χιλιάδων προσφύγων από το Κοσσυφοπέδιο, που είχαν ζητήσει άσυλο στην Αλβανία το έτος 1999. Πριν από την έναρξη των επιχειρήσεων, βοήθησε 7.500 πρόσφυγες και μόλις άρχισε η μεγάλη εισροή, οργάνωσε ευρύτατο ανθρωπιστικό πρόγραμμα που υπερέβη τα οκτώ εκατομμύρια δολάρια. Ανακούφισε περίπου 33.000 ανθρώπους σε δώδεκα πόλεις της Αλβανίας με την ίδρυση καταυλισμού, ιδρυμάτων που φιλοξενούσαν πρόσφυγες και με διανομή τροφίμων σε οικογένειες. Πρέπει να σημειωθεί ότι κατά την περίοδο αυτή γεννήθηκαν εκεί τετρακόσια προσφυγόπουλα, που δέχτηκαν αφειδώλευτα τη στοργή της Εκκλησίας.

Όπως έγραφε ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας, «Μπορεί οι πρόσφυγες αυτοί να μην ανήκουν στη δική μας θρησκευτική οικογένεια, αλλά είναι άνθρωποι πονεμένοι. Και αυτό αυτομάτως μας ωθεί, ώστε με σεβασμό, αγάπη και προσπάθεια να κάνουμε ό,τι περνά από το χέρι μας για να τους ανακουφίσουμε. Η γνωριμία εκείνη μεταξύ της

Ορθοδόξου Εκκλησίας της Αλβανίας και των Κοσσοβάρων γέννησε μια δυνατή σχέση, που σήμερα εξελίσσεται σε φιλία.

Σ' αυτό το πνεύμα η Αρχιεπισκοπή Αλβανίας οργανώνει κάθε χρόνο στο Κόσοβο παιδικές κατασκηνώσεις, στις οποίες φιλοξενούνται τα καλοκαίρια 2.500 αλβανόπουλα και οι υπεύθυνοί τους αισιοδοξούν ότι δεν θα είναι μακριά η ημέρα που θα φιλοξενήσουν και παιδιά από τη σερβική και τις άλλες μειονότητες. Πέραν της φιλοξενίας των παιδιών και των επιμορφωτικών προγραμμάτων, τα οποία αυτά παρακολουθούν, παιδαγωγοί και ψυχολόγοι με πρωτοβουλία της Αρχιεπισκοπής, δραστηριοποιούνται σε σχολεία του Κοσσοβού καλλιεργώντας στους μικρούς μαθητές πνεύμα αλληλεγγύης και συνεργασίας.

Στις δύσκολες ώρες του πολέμου, αλλά και αμέσως μετά, ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας έδειξε ότι είναι ο πνευματικός ηγέτης που εμφορείται από οικουμενική αντίληψη και χαίρει ευρύτερης αποδοχής στην περιοχή.

Για την υλοποίηση αυτών των ανθρωπιστικών προγραμμάτων που καλύπτονται από τις οικονομίες της φτωχής τοπικής Εκκλησίας και τις γενναίες εισφορές χριστιανών από το εξωτερικό, ο Μακαριώτατος συνεργάζεται στενά με τις επίσημες αλβανικές αρχές. Με την ειλικρίνειά του και τη συνετή του συμπεριφορά κατόρθωσε να νικήσει το σύνδρομο της αλβανικής καχυποψίας, η οποία εκδηλώθηκε από την πρώτη κιόλας στιγμή της παρουσίας του στη γείτονα χώρα. Σήμερα όμως ο πολιτικός κόσμος της Αλβανίας, στη συντριπτική του πλειοψηφία, παρακολουθεί από κοντά την πορεία της Εκκλησίας και εκτιμά το θετικό ρόλο της για την ειρήνευση, τη συμφιλίωση και την ανάπτυξη.

Ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας, βλέποντας το φρικτό θέαμα της πυρπολήσεως τζαμιών και ναών στο Κοσσυφοπέδιο – αποτέλεσμα του θρησκευτικού φανατισμού – πρόσφερε το χρηματικό ποσό των 600.000 δολαρίων για να χτιστούν εκεί συμβολικά μια Εκκλησία και ένα Τζαμί. Χαρακτηριστική είναι και η δήλωσή του: «Η πυρπόληση Εκκλησιών και Τζαμιών δεν προωθεί τη δικαιοσύνη και την ειρήνη, ούτε ασφαλώς την πρόοδο. Αντίθετα μας γυρίζει σε εποχές και πρακτικές που οδήγησαν τη Βαλκανική σε καθυστέρηση, σε διχασμούς και τραγωδίες. Όσοι, μάλιστα, εμπλέκουν τη θρησκεία στη βία, ουσιαστικά βιάζουν το πνεύμα της θρησκείας. Όσο δίκαιο και αν έχει κανείς, οφείλει να σεβαστεί την Ιερότητα και το ρόλο που έχουν

οι Ιεροί τόποι λατρείας. Αυτοί πρέπει να γίνονται κέντρα συμφιλίσεως και ειρήνης, και όχι εστίες συντηρήσεως εχθροτήτων.

Μόνο με την ειρηνική συνύπαρξη των θρησκευτικών κοινοτήτων, μπορεί να υπάρξει αληθινή κοινωνική πρόοδος. Αυτήν την αρχή προσπαθούμε να σεβόμαστε χριστιανοί και μουσουλμάνοι στην Αλβανία, να συμβιώνουμε και να συνεργαζόμαστε αρμονικά.

Η νηφαλιότητα της ανεξιθρησκείας και η τόλμη της αγάπης, πρέπει να υπερνικήσουν το τυφλό μίσος που οδηγεί σε αλυσίδα συγκρούσεων. Κατά τον 21° αιώνα, παντού, και κατ' εξοχήν στην περιοχή των Βαλκανίων, καλούμεθα - ανεξάρτητα από την κοινότητα εθνική ή θρησκευτική, στην οποία γεννηθήκαμε - να αγωνισθούμε για να συνυπάρξουμε ειρηνικά με αλληλοσεβασμό και αλληλεγγύη...».

Αυτές οι πρωτοβουλίες του Αρχιεπισκόπου Αναστασίου δείχνουν μια άλλη νοοτροπία στις διαθρησκευτικές σχέσεις και την ενίσχυση της ειρηνικής συνυπάρξεως, στον αντίποδα της θρησκευτικής μισαλλοδοξίας και του εθνικιστικού φανατισμού, που εγκυμονούν θανατηφόρες συγκρούσεις.

Με πρωτοβουλία του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών στο Morges της Ελβετίας έγινε συνάντηση εκπροσώπων όλων των θρησκευτικών κοινοτήτων της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, υπό την προεδρία του Αρχιεπισκόπου Αναστασίου. Στο Μήνυμα, που εκδόθηκε, τονίστηκε ότι «η ειρήνη είναι επίσης ευθύνη των Εκκλησιών και των θρησκευτικών κοινοτήτων. Πιστεύουμε ακράδαντα ότι οι απαντήσεις στα προβλήματα πρέπει πάντοτε να αναζητούνται με έναν ανοικτό, σταθερό διάλογο, βασισμένο στον αμοιβαίο σεβασμό και στον σεβασμό των διαφορών και των αξιών των άλλων θρησκευτικών παραδόσεων και κοινοτήτων».

Ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος είναι πρωταγωνιστής στην επιχειρούμενη προσπάθεια προσεγγίσεως Ελλάδος και Αλβανίας. Συνέβαλε τα μέγιστα στην όλη αλλαγή του κλίματος εχθρότητας και καχυποψίας μεταξύ των δύο χωρών. Για αυτή τη συμφιλίωση εργάζεται αδιάκοπα εντός και εκτός της Αλβανίας. Αντέδρασε έντονα στις επιχειρήσεις της ελληνικής αστυνομίας εναντίον των Αλβανών, τις γνωστές με τον όρο «σκούπα». Με γράμματα και προσωπικές επαφές με τους αρμοδίους παράγοντες υπενθύμισε τη βαριά ατμόσφαιρα που έχει δημιουργηθεί στην Αλβανία από

την απέλαση των Αλβανών. «Οι Αλβανοί», τόνισε «όπως όλοι οι λαοί της περιοχής, είναι πολύ ευαίσθητοι στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται, άμεσα ή έμμεσα, και δεν λησμονούν. Πιστεύω ότι και οι δύο χώρες έχουν να ωφεληθούν από μια σωστή συνεργασία» και συνεχίζει: «Σε μια ευνομούσα πολιτεία, είναι αυτονόητος ο έλεγχος νομιμότητας κάθε προσώπου που ζει στη χώρα. Δεν επιτρέπεται όμως να συνδυάζεται με προσβολή της προσωπικότητας του άλλου ή κάποιας ομάδας. Άλλο επαγρύπνηση, που είναι χρέος και δείχνει σοβαρότητα, και άλλο περιφρόνηση συλλήβδην των ξένων, που είναι αδικία και άρνηση της μακροχρόνιας ορθοδόξου παραδόσεως».

Ξεχωριστό είναι το ενδιαφέρον του για την ελληνική μειονότητα, τα θέματα της οποίας χειρίζεται με σύνεση, διακριτικότητα και αποφασιστικότητα. «Για να μείνει η ελληνική ομογένεια στις πατρογονικές της εστίες», τονίζει, «χρειάζεται να σταθεροποιηθεί η πολιτική ζωή της χώρας, να αναπτυχθούν οι φιλικές σχέσεις Αλβανίας - Ελλάδος, να πραγματοποιηθεί μια γενικότερη σοβαρή οικονομική ανάπτυξη με έργα βασικής υποδομής».

Υποστηρίζει σταθερά το διάλογο, τον οποίο θεωρεί προτιμότερο της σιωπής, μέσα στην οποία καλλιεργείται η καχυποψία και το μίσος. Σαφής η πρόταση του: «Με την ενεργό συμβολή των θρησκευτικών κοινοτήτων να πορευθούμε προς μια ευρύτερη κοινοπολιτεία ειρήνης και αλληλεγγύης που να εξασφαλίζει δικαιοσύνη και ανθρώπινη αξιοπρέπεια στο κάθε πρόσωπο, στην κάθε μειονότητα, στον κάθε λαό και να οδηγεί σε έναν ουσιαστικά ανθρώπινο πολιτισμό».

Για τις πολύτιμες υπηρεσίες του στην ειρήνευση των Βαλκανίων βραβεύθηκε την 15η Σεπτεμβρίου 2001 σε ειδική τελετή του ευρωπαϊκού Ιδρύματος πολιτισμού «Pro Europa», που έγινε στο Σεράγεβο στα πλαίσια του Διεθνούς Συνεδρίου «Χριστιανές και Μουσουλμάνες στην Ευρώπη».

Στην 9η Γενική Συνέλευση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών (ΠΣΕ), που συνεδρίασε στο Πόρτο Αλέγκρε της Βραζιλίας τον Φεβρουάριο του 2006, ο Αρχιεπίσκοπος Τιράνων, Δυρραχίου και Πάσης Αλβανίας εξελέγη Επίτιμος Πρόεδρος του. Η θητεία του κ. Αναστασίου θα διαρκέσει επτά χρόνια και αποτελεί τιμητική θέση, η οποία του αποδόθηκε για την προσφορά του στην οικουμενική κίνηση.

Την 23η Δεκεμβρίου 2005 στο Ξενοδοχείο «Sheraton» των Τιράνων ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος δέχθηκε τον τίτλο του επιτίμου δημότη

Τιράνων «για την επίμονη βοήθεια στην ανασυγκρότηση της Ορθοδόξου Εκκλησίας και για την αντιμετώπιση πολλών δύσκολων καταστάσεων».

Ο Αρχιεπίσκοπος Τιράνων, Δυρραχίου και Πάσης Αλβανίας Αναστάσιος είναι μια προσωπικότητα, που τιμά την Ορθοδοξία, την Επιστήμη, την Αλβανία και την Ελλάδα. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος ο Α΄ είπε για τον Προκαθήμενο της αλβανικής Εκκλησίας: «Ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος είναι δώρο του ουρανού. Δώρο για την ανθρωπότητα. Είναι άνδρας σπάνιος, δυσεύρετος, πολυτάλαντος, πολύγλωσσος, πολυαγάπητος. Διεθνούς κύρους και αναγνωρίσεως». Απολαμβάνει της απολύτου εμπιστοσύνης του Οικουμενικού Πατριαρχείου και άλλων εκκλησιαστικών και διεθνών οργανισμών, οι οποίοι του αναθέτουν αθόρυβους, αλλά ουσιαστικούς ρόλους.

Ολόκληρη η ζωή του είναι μια προσφορά στην Εκκλησία, την Επιστήμη και τον άνθρωπο. Στο πρόσωπό του αποδεικνύεται το τι μπορεί να προσφέρει ένας και μόνον άνθρωπος προικισμένος με ακατάβλητο ψυχικό σθένος, ισχυρή προσωπικότητα και μεγαλειώδες όραμα.

Μυστικό της επιτυχίας του είναι η προσωπική βίωση της δυνάμεως της Αναστάσεως και η ενσάρκωση του ήθους της. Διαρκής και από μέρους του η επίκληση των παύλειων χωριών: «Του γνώναι Αυτόν και την δύναμιν της Αναστάσεως Αυτού» και «ημίν εχαρίσθη υπό του Χριστού ου μόνον εις Αυτόν πιστεύειν, αλλά και υπέρ Αυτού πάσχειν». Σε όλες τις δύσκολες στιγμές της πολυκύμαντης ζωής του μιλάει για «δύναμη αντιστάσεως στην παρακμή. Δύναμη δημιουργίας για μια κοινωνία αλληλεγγύης και αγάπης με περισσότερο φως, πασχαλινό φως». ■